

Sylwia Chutnik: Anna (úryvek)

– Nevyvenčil jsi psa, když jsem tě o to prosila, neuklidil jsi kumbál, i když jsem ti nechala dva lístky na lince. Tebe nezajímá, že já jezdím každý den do práce na noční směnu do Mysłowic, až se mi z toho stání u pásu dělají křečový žíly na nohách. A ještě doma zvládnou vyprat, sem tam něco opravit, kohoutek nebo sprchu. A co ty tou dobou děláš? Ty jdeš mezitím s kamarády do obchodu. Dítě jde do školy a ty se vláčíš k Boženě u Małachowského. Ptám se – jak dlouho ještě budeš hledat práci a uhlí na oheň krást v Žuravě a nosit ho odtamtud v síťovkách, jak nějaký dědek. Tolik let po svatbě a po manželské smlouvě, a já tu pořád hniju, slyšíš? Hniju! Je mi třiatřicet let, mám nějaký požadavky ohledně svého života, sny! Ty mi po nich šlapeš, ty je máš u prdele, pořád jen kamarádi, kamarádi jsou přece nejdůležitější.

Takovýto proslov pronesla dne druhého srpna Anna Nováková, bytem v Chladné ulici. Směřovala tato hořká slova svému muži Pavlovi Novákovi, se kterým měla dvě děti – osmiletého Kevina a tříletou Amálku, která se plazila směrem do kuchyně během matčina monologu. Dcerka se v jisté chvíli vyšplhala na nestabilní taburet a natáhla se po sklence horoucího čaje. Tekutina s medem a citronem se vylila vedle nožky dítěte a úspěšně minula dětskou kůži. Dítě se polekalo zvuku rozbíjecího se skla a začalo plakat. Matka přiběhla k dítěti a plácla ho přes pravou ruku.

Zešilela jsi? Nech to, nebo se opaříš. Vidiš, to kvůli tobě – znovu otočila tvář k muži – díky tobě by si to dítě ublížilo. Otec! Žádnej otec. Hovno! Ne otec a do toho ještě lenoch! Je se s tebou rozvedu. Já se s tebou rozejdu, protože už mám dost, týhle situace kvůli, který nemůžu usnout, nemůžu o ničem přemýšlet, jen o mém hrozném životě. Mohla jsem odjet do Dublinu, něco vydělat, odejít odsud navždy, děti nemít, užívat si a žít. Slyšíš? Žít!

Henryk Sienkiewicz: „Hold Pruski“ (Obraz Jana Matejki)

Jakmile se roznesla zpráva o vystavení *Holdu pruského* již davy zvědavců i navzdory nepříznivému počasí spěchají, aby spatřili nejnovější Matejkovo dílo. *Hold* obsahově zcela protičečí *Grunwaldovi*, i když je s ním historicky spjato. *Grunwald* zobrazuje ohromnou bitvu velikánů, válčících mezi sebou na život a na smrt – *Hold* je vítězstvím nad neúspěchy titánů a rovněž velkolepou středověkou událostí, působící klidným a majestátním dojmem. Na vyvýšeném trůnu umístěném uprostřed krakovského náměstí sedí král Zikmund I. Starý obstoupený rody Tomickými, Firleji, Górký, Gasztołdy, Tarnowskými, Ostrožskými, Szydłowskými a Kościeleckými. U nohou krále klečí Albrecht Brandenburský skládající slib věrnosti pruskému králi a polské zemi. Není nic velkolepějšího než toto shromáždění, jehož charakteru i majestátu by musel ustoupit i římský senát. Na blankytném nebi jsou vidět věže kostelů, nad vyvýšením šelestí prapory poháněné větrem: nižší pruský prapor s černým orlem se sklání před vítěznou karmínovou polskou korouhví. Nádherné barvy a vznešené odění oslepují oči diváka. Král ve zlaté peleríně, poddaný v knížecím plášti a lesklé zbroji, ve které se odráží zlato i purpura, pánové v sametu, s ptačími pery i klenoty – vše velkolepé, sváteční, vítězné. Zvuk měděných trubek a cinkání zlata hozeného účetním mezi poddaný lid, přerušuje ticho, skrze které se zdá, že je slyšet nádherná slova přísahy na evangelium. Tváře lidu jsou vážné, zasažené velikostí toho, co se odehrává před jejich zraky. Rychle si uvědomíme, že ty barvy, pera, korouhve i samo shromáždění není zachycením běžné situace, ale že to jsou dějiny zachycené na plátně.

Z technické stránky lze dodat, že toto veledílo vzbuzuje údiv a úžas nejen mezi veřejností ale i mezi malíři. Nejpřísnější kritici nemohou nalézt nedostatky na tomto uměleckém skvostu. Nikdy předtím nevyzdvihl Matejko umění na tak vysokou úroveň.